

České notářství je na změny připravené

První celostátní karanténa zapříčiněná pandemií koronaviru je za námi. Bohužel si zatím nemůžeme být jisti tím, zda nepřijde další vlna a jak se bude situace vyvíjet, nicméně se potvrdilo, že je nutné změnit některé zažité postupy. Během situace, kterou nikdo z nás dosud nezažil, se dařilo těm, kdo s předstihem vsadili na nové technologie. Na moderní prostředky, které jsou nám k dispozici, ale zatím je vlastně moc nevyužíváme. Tedy určitě ne tak, jak bychom mohli. Během karantény snadněji fungoval ten, kdo své procesy digitalizoval.

Od doby, kdy jsem poprvé slyšel proklamaci, že již brzy nebude úřady obíhat člověk, ale samotný dokument, už pár let uplynulo a výsledek stále není zcela uspokojivý. Nicméně dílčí posun v této oblasti se upřít nedá, například elektronický občanský průkaz již má a ještě může mít poměrně široké využití.

Notáři se pokoušejí převést službu zakládání obchodních společností do elektronického prostředí již dlouho. Věřím, že situace, kterou jsme si na jaře všichni společně prošli, celý proces jen urychlí. Minulý rok jsme se účastnili příprav na digitalizovaném konceptu sepisování notářských zápisů umožňujících v budoucnu mimo jiné založení nejoblíbenější obchodní společnosti, tedy společnosti s ručením omezeným, plně online. Jeho prostřednictvím bychom žadatelům výrazně urychlili start podnikání, velký důraz jsme přitom kladli na bezpečnost postupu a identifikaci žadatele. A to mimo jiné proto, že nejrůznější návrhy, se kterými jsem měl možnost se zatím seznámit, byly odmítány zejména pro absenci těchto prvků.

Převedení procesu zakládání společností do elektronické formy by podle návrhu Notářské komory ČR v praxi znamenalo, že fyzickou návštěvu notářského úřadu nahradí videokonference vlastním zabezpečeným kanálem v kombinaci s dalšími bezpečnostními prvky. Ztotožnění budoucího podnikatele, tedy spolehlivá identifikace, na kterou klademe obrovský důraz, by obsahovala několik dílčích kroků včetně využití již zmíněných čipových občanských průkazů a dalších zabezpečených technologií. Během zakládání obchodních společností by notář působil nejen jako ten, kdo prostřednictvím přímého zápisu obchodní společnost do rejstříku zapíše, ale i jako ten, kdo garantuje svéprávnost a naplnění pravé vůle zakladatele. Klíčová je i naprosto nezbytně nutná ochrana před účelovým zakládáním subjektů, kde je jako statutární orgán dosazen tzv. bílý kůň. V souvislosti s potíráním hospodářské kriminality a zejména s opatřeními proti praní špinavých peněz se ukazuje, že lidský faktor je v tomto procesu zatím nezastupitelný. Zároveň ale hledáme cesty, jak široké veřejnosti start podnikání co nejvíce usnadnit. Díky navrhovanému procesu bychom byli schopni žadatelům zakládat společnosti ne za den, ale za pouhou jednu hodinu, a výrazně by se snížila také administrativní zátěž. Tím by Česká republika také zajistila plnou transpozici směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o využívání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností, a to včas a bez jakýchkoliv nároků na státní rozpočet.

Pochopitelně se ale digitalizace nemůže týkat všech životních situací, které k notáři chodí lidé řešit. Významnou část notářské agendy tvoří také pozůstalostní řízení. Během karantény jsme nemohli k projednání zvát všechny účastníky najednou a lidé tak ve výrazně vyšší míře než dříve využívali institut plné moci. Ukázalo se, že umíme fungovat i za takto limitujících podmínek a navíc že se notář nejednou stává i jakýmsi rodinným mediátorem. V závěrečné fázi pozůstalostních řízení, kdy pozůstalí uzavírají dědickou dohodu, je totiž osobní přístup k vzájemně často rozhádaným příbuzným

tím, co elektronika nezvládne. S nadsázkou se tedy dá říct, že fungujeme i nad rámec svého odborného zaměření, nicméně mohu potvrdit, že právě v oblasti mediace jsme postupně získali velmi slušnou praxi.

A právě její nedostatek je to, co bývá notářům v rámci agendy, která již v evropském právu doznala velkých změn, vyčítáno. Česká média v poslední době často zmiňují téma přesunu nesporných rozvodů od soudů do notářských úřadů. Jedná se pouze o tzv. nesporné rozvody, které v řadě nejen západoevropských zemí, ale například také v Estonsku, které je leaderem v oblasti eGovernmentu, již neřeší soudy. V těchto zemích přistoupili na to, že kde není spor, není důvod chodit k soudu. Práci zavaleným českým soudům by tento přesun pochopitelně ulevil.

České notářství tedy čeká bezesporu zajímavá budoucnost. Karanténní opatření jasně ukázala, že služba, kterou bylo možné vyřešit na počítači, je ve výrazně lepší situaci než její nedigitální konkurence. Na druhou stranu víme, že ne všechny procesy je žádoucí do elektronického prostředí převádět. Nesporné rozvody některé evropské státy dávno neřeší u soudu, zatímco u nás stále platí, že role soudce jako toho, kdo se musí pokusit rozvádějící se manžele usmířit, je stále opodstatněná. Je tedy na našich zákonodárcích, potažmo jejich voličích, aby ukázali, kterým směrem se vydat. Všichni se ale určitě shodneme na tom, že chceme mít Českou republiku jako vyspělý právní stát, s vývojem orientovaným směrem k západním ekonomikám.

Mgr. Radim Neubauer,
prezident Notářské komory České republiky

Text byl uveřejněn v EPRAVO.CZ Magazine 2/2020.

Další články:

- [Proč musí obhájce u soudu mlčet?](#)
- [Advokátní úschovy a kolektivní vina](#)
- [Buřty, pivo a nenávisť](#)
- [Kolegialita jako klíč k úspěchu](#)
- [O co aktuálně usiluje vedení ČAK?](#)
- [O důstojnosti advokátního stavu](#)
- [O úspěchu restrukturalizace rozhoduje čas](#)
- [Stojí LL.M. za to?](#)
- [Verba docent ...](#)
- [Hodiny tikají každému](#)
- [Justice před soudem](#)